కుమార శతకము

13463

KUMARA SATHAKAM.

కుమార శతకము.

FOR

Pupils in Primary Schools

BY

DESARAZU

VENKATA RAMAYYA,

Head Master of the Board

Primary School

AND

Branch Post Master

PRUTHIPAD KRISTNA DISTRICT.

1st *Edition* 1000 *Copies.*

THE VENUGOPALUM PRESS

BEZWADA.

July ~~April~~ 1902.

[*Registered Copy right*]

Price Rs 0—1—0 Postage extra.

శ్రీ

కుమారీశతకము.

ప్రయిమరి పాఠశాలలలో బాలుప్రపాఠం

క్షత్త్రాంతో పయోగముగా.

ప్రత్తిపాడులోని

లోకల్ ఫండు బోర్డు ప్రయిమరి ప్రథమోపాధ్యాయు

లును మాలేము,

నిష్ఠి బ్రాహ్మణోత్తముఁడగు,

తోరాజు - వెంకటరామయ్యచే,

రచియింపఁబడి.

వేణుగోపాల ముద్రాక్షరశాలయందు,

ముద్రింపఁబడెను.

బెజవాడ.

1902 సం॥ ఏప్రిల్.

[Registered Copy right]

వెల రు 0-1-0. పోస్టేజి.

పీఠిక.

ప్రథమమున నా బాలురకు వలయు నీతిబోధినియొకటియుం [illegible] గా నేనుం జేసి "భారతము, భర్తృహరి, వేమ[illegible] సుమతీ మొదలయిన గ్రంథములనుండి యుత్తమార్థం [illegible] యు [illegible] మరియు ముఖ్యాం [illegible] ట్టియు [illegible], ప్రత్యేకంబుగ నీతి [illegible] యుండి [illegible] దలంచి సామాన్యముగా వల యున్న నీతులను జేర్చి, "కుమారశతకం" బను నీతిశతకంబు [illegible] వ్రాసియున్నవాడ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ప్ర[illegible] [illegible] విద్యార్థులును, మహా [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] వానను.

విధేయుడు.

దే - వెంకటరామయ్య.

శ్రీ ర స్తు

కు మా ర శ త క ము

క॥ శ్రీవిశ్వేశు ననంతుని।
భావాలంకార చతుర ♦ భామాన్వితు నీ।
సేవించి శతకమొక్కటి।
గావించితి దీనినీవు ♦ గనుము కుమారా॥ 1.

క॥ నిరము శాస్త్రికె బడిమాకే।
సారంబై దనరు మార్గ ♦ బోధించెద నా।
నారసి వ్యాత్మమలంచుమా!
జేరి సత్కృతి గనగ యుక్తము ♦ ద్యుత్కృష్ణ కుమారా॥ 2.

క॥ జననీజనకుల కెనయగు।
మనమెప్పిన రక్షకులు ♦ మానవులకు గానరా।
ధనధాన్య సమృద్ధి కరము।
గనికరమతి వారిఁ గనుము ♦ ఘనము కుమారా॥ 3

క॥ ధనధాన్యాదులఁ గలుగును
జనములకును దానగుణము ♦ సతతము దానన్
జనుఁ గీర్తియు నిహపరంబుల
ఘనసుఖములు గాన దాని ♦ గనుము కుమారా॥ 4

క॥ ధనమును కీర్తులఁ గోల్పై
వినయము బడయఁగ వలయును ♦ వినయమిడి విద్యన్
ధనము క్రమమునఁ గలుగును
జనులకు నటుగాన చదువఁ ♦ జనును కుమారా॥ 5

క॥ వనమును జనవలఁ గోరిన
సనముల మతిలోప గుణి ♦ చరణాబ్జములన్
స్మృదినిల్పి పాతకాలకున్
పదిలకనుదినము నీగ ♦ పలుకుము కుమారా॥ 6

క॥ విద్దెలు పెక్కులు గలవి
సుద్దికతో నేడితను ♦ నుప్పును దానిన్
పద్దయు మనమునఁ గనుగొని
ముద్దుగ నేర్వంగ వలయు ♦ మున్నె కుమారా॥ 7

క॥ కష్టపడి విద్యఁ గఱచిన
నిష్టములగు ధనములెల్ల ♦ నిచ్చటనైనన్
స్పష్టము దానిఁ దెలియక
దుష్టపథిన్ ధనముఁ గోర ♦ దూఱకు కుమారా॥ 8

క॥ ఘనవిద్యలనఁ బొందిన
ధనమును దనుపనిన వలయు ♦ దగువిధి చేతన్

ధనవారలఁ జెలువారల।
ధనహీనుల మొదమోలఁ ♦ దానుగ కుమారా॥ 9.

కం॥ కోరికలు మీఱ గానము।
నేరికయును జూచినగన ♦ నేర్పరితనమే।
ధీరత్వదనరఁగ గలదే।
మేరువుగాఁ దృప్తిఁ జెంద ♦ మేలు కుమారా॥ 10.

కం॥ ధర్మము సత్యము వినయము।
నిర్మలమతి భూతదయయు ♦ నీతియు నోర్పున్।
దుర్వృత్తుల కైనఁ గలుగును।
ధర్మాత్ములతో జోడుగాదఁ ♦ దానగు కుమారా॥ 11.

కం॥ మర్కటముల లెక్కింపఁగనగు।
గ్రక్కున సభా రేఖువులను ♦ గణుతింపఁ దగున్।
చక్కముగ మూర్ఖుఁ ద్రిప్పుట।
జక్కఁగ నేరికిని గాదు ♦ చతురకుమారా॥ 12

కం॥ తనుఁదాను బొగడుకొనుటయు।
బనిలేకను బరులయిండ్ల ♦ బడి పోవుటలున్।
వినయము బాయుట పనులన్।
దన కన్నను దక్కువనుట ♦ తగదు కుమారా॥ 13

కం॥ ఆటలఁ బాటలఁ జెలఁగుచు।
నేటుగు బాలకులఁ గూడి ♦ నెఱిపిద్దియలు।
న్నాటముగఁ జదువఁ జదువవలె।
పాటవమిన ఫలము కీర్తి ♦ బడయఁగ కుమారా॥ 1

క॥ పదిరెండు వత్సరంబులు|
పదలక దాఁ జదివెనేని ♦ పండితుఁడేయగుఁ|
పదియార్గు వత్సరంబుల
చదువను సామర్థ్యవిద్య ♦ యోయి కుమారా॥ 15.

క॥ తెలిసి విద్యాంతరీయము|
కొలకులము నీనుంచు ♦ బాహ్యంబునకున్|
పలుకులము నిచే బిమ్మట॥
సాకెల బాలుకోమి యుమియు ♦ వలయుఁ కుమారా॥ 16.

క॥ గురువులు ముఖ్యులు దనుజులు|
సారసమయ గనుపలయు ♦ ఎపలుకఁ బిదప|
ఇంతమిఁ దెలిక యుగా॥
సారసము నయము గోపగ ♦ నగుము కుమారా॥ 17.

క॥ నిమ్మకు నిమ్మల దాల్చియు
నమ్మకు శాస్త్రములను ♦ పరగునఁ గోనాముణా|
హొమ్మ్రాపుబడి నమ్మలు|
నమ్మలు నిముగాడిరాగ ♦ దరిలోను కుమారా॥ 18.

క॥ బ్రహ్మ నిమ్మలు నాకు|
కపటమేదా మంటఁ జెప్పు ♦ కవలక తాపున్|
కడగి పనికి భ్రష్టులు|
చేము పిలిచి కసిపనుము ♦ చిన్నికుమారా॥ 19.

క॥ బదయము తల్లిదండ్రియుతుల|
పదయుకు గొప్పంబుకొసన ♦ తాపునఁబోకు|

నృపసుతులతోఁ గలహింపకుమీ।
మతతులనే మాపుకొనుట ♦ మానుకుమారా॥ 20.

క॥ పలకల బుస్తకపుటలను।
జులకనగాఁ జూడవలదు ♦ శుచిగా వానిన్।
వెలుగుచు తోడనువాడుక।
నెలవుగఁ బుస్తకములను నుంచ ♦ నగునో కుమారా॥ 21.

క॥ నోరులను గడ్డలనములుట।
చా [illegible] సొప్పుటతాను ♦ జబ్బు దేహో।
[illegible]టమున దరిఁయుగించుట।
[illegible]ల్వని [illegible]లునువిప్పు ♦ [illegible]లుసుమారా॥ 22.

క॥ [illegible] ప్రాతయు [illegible]।
[illegible] ♦ [illegible]కుమారా॥
[illegible] వాని [illegible]।
[illegible] ♦ బుద్ధికుమారా॥ 23.

క॥ వ్యాకరణము భూగోళము।
[illegible] ♦ జమవఁగుడిచిరకా।
[illegible] వలెనే।
ప్రాకటముగఁ గళలునించు ♦ ప్రౌఢకుమారా॥ 24.

క॥ [illegible] యను మూర్ఖ [illegible]।
మనుజులు పాఠంబు వేళ ♦ మరిచదువుటయుం।
[illegible] డికి [illegible] యుడుబడి।
[illegible] వలెయాశము చదువ ♦ నిలువుకుమారా॥ 25.

కం. లెక్కలఁ గోటనుమాటలఁగ
నక్కజముగ గణితశాస్త్ర • మాద్యంతంబున్
చక్కఁగ నెఱుఁగఁగ వలయును
మిక్కిలి సుబుద్ధి గలుగ • మేలుసుమా రామా 26.

క। నవ్వకు పండ్లను జెఱచుచు
త్రవ్వకు గాల్ద్రవ్వకుము • చిదిమురువోకన్
బువ్వను బ్రేల్కొఱవ్వకు
జవ్వనమున విద్య నేర్వ • జనునసుమా రామా 27.

క। నాల దేలిన రత్నము
భూనాథుల నగరులందు • బొదలుచుఁ మెఱ్సెన్
మానవుఁడు విద్యనేర్చిన
బూనికతో సభలలోన • బొదలుఁసుమా రామా 28.

క। సర్వకళా శారదునకు
గర్వములేనట్టి బుద్ధి • కలిగిన కలుగన్
శర్వరి వందింపుము
నిర్వహణము పెంపుకోల • నింపుగమా రామా 29.

క। బలపము గరగరయనఁగా
పలకల్పై వ్రాయఁదగదు • పరులపలకలన్
పిలుకింపఁజనదు గురువుల
పలుకులవిని వ్రాయుమింక • బలుపుసుమా రామా 30.

క। ఏపాటనేది పాఠము
మాపాటను దగినగ్రంథ • మక్కఱతోడన్

రేపును మాపును బహువఁగిఁ
బాధించును వాగ్బలంబు ♦ బాలకుమారా॥ 31.

క॥ సలలితముగా లేదనిమదిఁ।
సలుపఁదగఁ బొరపును వరస ♦ నదిని ఘృతంబై।
నెలఁగిన క్రియ నాసారము।
పలయుందలి మెదడుఁ జేరి తనరుఁగుమారా॥ 32.

క॥ చదివినఁబాపలును విద్యలు।
సదమలమతి మందుఁడైనఁ ♦ జటాప్రితిపయుఁగా।
వదలకఁజీమలు బాఁకఁగ।
నదిబదముల బాటలైన ♦ భంగికుమారా॥ 33.

క॥ ధనమును విద్యాధనమును।
మనమునఁ బరికింపవిద్య ♦ మరి హెచ్చుసుమీ।
ధనమిచ్చు గర్వమనిశము।
వినయమునా విద్యయొసఁగు ♦ వినుముకుమారా॥ 34.

క॥ విద్దియ నెంతో చదివిన।
కొద్దియు మరి పెరుగఁగాని ♦ కొదువపడదురా।
నెద్దానిఁగోర చదివెదొ।
బుద్ధికిఁ బదు దెంచునదిగ ♦ నోయికుమారా॥ 35.

క॥ దొంగలభయమును జెందదు।
సంగడికాండ్రకుఁ గనివ్వ ♦ సరిగునఁ జెడుగా।
వంగిమవారికి నహిఁకిఁ।
భంగముగా దెప్పుడువిద్య ♦ పోషకుమారా॥ 36.

క॥ జననీజనకులు విడుతురు।
తనుకాలము బూర్తియైనఁ ♦ దమతనయులనే।
జనములవిడువను నెల్లపు।
వినయము నటుగాన చదువు ♦ వేగఁ గుమారా॥ 37

క॥ ఆకలి కమృతాన్నంబును
నాకపుసౌఖ్యముల మించి ♦ నగలనుమేలౌ।
కోకల విలువగు బంగరు।
రాకలగలిగించువిద్య ♦ రూఢిగకుమారా॥ 38.

క॥ కొండలఁ దరుచగు వనముల।
నెండలజడి వానలందు ♦ నేగినగనితా।
నంతై బోగ్రిచును సతతము।
దండబాయ దెప్పుడువిద్య ♦ దననుగుమారా। 39.

క॥ సంగీతము సాహిత్యము।
మంగళమగు భరతవిద్య ♦ మహిఁగలిగినచో।
బంగరున కబ్బుపరిమళ।
సంగతినై తనరుఁజూవె ♦ సభలఁగుమారా॥ 40.

క॥ ఒకదివ్వె ననేకంబులు।
సకచకవెలిగించుమాడ్కి ♦ చాతుర్యంబౌ।
నొకపురుషుఁడెఱుఁగువిద్యల।
సకలజనములభ్యసింపఁ ♦ జాలుఁగుమారా॥ 41.

క॥ పరులకుఁ బెట్టక దాచిన।
పరమాన్నము పాసిపోవు ♦ భంగిని మఱుపై।

దొంగలకుఁ జెప్పనివ్వయు।
దిరమతి నెమ్మనమునందు ♦ ధీరకుమారా॥ 42

క॥ మనుజునకు సహాయ్యంబగు।
పనివాని కొక్కటి తేనెనిపుడు ♦ బట్టుగలిగినా।
నను దివ్యా మదిగిరేయుగ।
దినలో నైజ దేవ్యసుగుణ ♦ దేలాపగుణకుమారా॥ 43.

క॥ తెలివి విహీనం బైనను।
తెలియును నాలంబకుంటమ ♦ తెలుపు దనరగ॥
తెలిసిన వానను నేదియు।
దెలియదు తానను మహిగు ♦ ధీరకుమారా। 44.

క॥ నీవును బాలునిగలసిన।
తీరునను లుంచుకొను ♦ నీయంబులుగనగ।
నేరదు పోమరి జనములు।
కూరిమి వాలసు గనుము ♦ కోవిదకుమారా। 45.

క॥ దినదినము దేవదేవుని।
వినయముతోఁ దలఁచవలయు ♦ వేకలయుందుగ।
మనమున సంతసమొందుము।
గనవలెనద్వ త్తి మేలు ♦ గలుగఁ గుమారా॥ 46.

క॥ బాలతనంబునఁ గొందఱు।
లీలలు దగఁ జూపి తమకు ♦ లేమిగలుగఁగా।
నాలికిలోనై పెద్దల।
జోలియొదలఁ బరది తప్పు ♦ జూపెకుమారా। 47.

క॥ ఒంటిగ బయనము జేయకు
కొంటరితో జోడుగాకు ♦ దొడ్డవరిసభలన్
గంటుగ నుండకు రణమున
బంటుతనము విడచి పాఱి ♦ పలుకకుమారా॥ 48.

క॥ బావులదరులకు నేగకు
పావిడిచి పరులనెప్పుడు ♦ వదరకు లేమిన్
దోసంబొకఁడ్డము జనకుము
తావినిగల పూలముడువఁ ♦ దగును గుమారా 49.

క॥ విధులనాటలు మానుము
బాధింపకు జీవకోటి ♦ పరిపరిగతులన్
బోధింపు మూర్ఖజనముల
సాధించుట బంధుజనుల ♦ జనదు కుమారా॥ 50.

క॥ చెవిలోఁ జెప్పెడుపలుకులు
చవులగు నమృతంబులైన ♦ సాగును నిజమై
దవులఁగ మీలై యున్నను
జెప్పినవెనుకను జెప్పుమాట ♦ జేయకుమారా॥ 51.

క॥ ఇంగితము దెలిసిపరులన్
సంగడికాండ్రనుచుఁ దలఁప ♦ నసమంబగునా
యింగిత మెఱుఁగక నమ్మిన
భంగము కార్యములకెల్ల ♦ బాలకుమారా॥

క॥ కట్టనుమాసిన వలువను
ముట్టకు పరధనము నెపుడు ♦ మురియుచు ఘుల్లైల్।

కొట్టకు పొట్టకుఁ దినకను।
చట్టములను దెలిసినడువఁ జనును [illegible]॥ 53.

క॥ మీరకు పితృవాక్యంబులఁ।
గోరకు సొమ్ములనుదొడుగఁ ◆ గులహీనులతోఁ।
జేరకు మేటిమగలతోఁ।
బోరకుతను సౌఖ్యవిధులఁ ◆ బాల [illegible]॥ 54.

క॥ అల్లరి పనులనుజేయకు।
తల్లిని శ్రమబెట్టకెపుడు ◆ ధర [illegible]।
గిల్లులగు పనులఁ జెలుపకు।
కొల్లగఁగోన కోకరిసొమ్ముఁ ◆ గోర [illegible]॥ 55.

క॥ ఆటల నాడుము బయలులఁ।
వాటముతోఁగియాడ భంగి ◆ పాలు [illegible]।
దీటయినవారితోడను॥
మాటులదరి జేరకెపుడు ◆ ముగ్ధ [illegible]॥ 56.

క॥ తాలిమిఁ జేయఁగవలయును।
బాలురయెడ దాసులందు ◆ బశుప్రాయు [illegible]।
శీలముగల సతిపట్టునఁ
బోలదు లేసట్టితప్పుఁ ◆ బూనఁగుమారా॥ 57.

క॥ ఇత్తడిసొమ్ములఁ గొనకుము।
సత్తెముచెడు పనులువలదు ◆ సాగకయున్నన్।
గిత్తల వరకల గట్టకు।
బతుల నిందింపవలదు ◆ బాలకుమారా॥ 58.

క॥ [illegible] బాధలఁ బెట్టకు।
[illegible] పాల్పడక మెలఁగు ♦ నీచులతోడన్।
[illegible]లు సేయఁగ నెట్టకు।
[illegible]లఁ గలయుటెప్పు ♦ మానుషరూపరామా॥ 59.

క॥ [illegible] గిట్టఁగ నలయుము।
[illegible] ♦ గలయ [illegible]।
[illegible] యుండిన।
[illegible] ♦ [illegible]॥ 60.

క॥ [illegible]।
[illegible] ♦ [illegible]।
[illegible]।
[illegible] ♦ [illegible]॥ 61.

క॥ [illegible]।
[illegible] మంచి ♦ [illegible]।
[illegible]।
[illegible] చేయ [illegible] ♦ [illegible]॥ 62.

క॥ [illegible]।
[illegible] నలయుఁ ♦ [illegible]।
[illegible]।
[illegible] చేయ మంచి ♦ [illegible]॥ 63.

క॥ [illegible] మొక్కుము।
[illegible] ♦ [illegible]।

[illegible] ప్రవృష భోజనంబుగా।
మూర్ఖగ కోలను [illegible] ॥ [illegible]

క॥ [illegible]।
[illegible]।
[illegible]।
[illegible] ॥ [illegible]

క॥ [illegible]।
[illegible]।
[illegible]।
[illegible] ॥ [illegible]

క॥ [illegible]।
[illegible]।
[illegible]।
[illegible] ॥ [illegible]

క॥ [illegible]।
[illegible]।
[illegible]।
[illegible] ॥ [illegible]

క॥ అక్క [illegible] నడినెల న [illegible]।
[illegible] బడ (చేయ [illegible] ♦ చిన [illegible]।
[illegible] మ వారల [illegible]।
[illegible]

కం॥ అన్నలఁ దమ్ముల బావల।
మన్ననగాఁ బిలువవలయు ♦ మామల నెపుడున్।
చిన్నాఁ బూజింగవలెఁ దా।
తెల్పి కొనఁగ బ్రియముతోడ ♦ నెఱుఁగు కుమారా॥ 70.

కం॥ తానొరుల బుత్త్రపుత్త్రులతో।
వినయంబున మెలఁగవలయు ♦ వెంగలికాకన్।
గనికరము లేకమెలఁగిన।
దనపనుపున దగునుహాని ♦ డంబు కుమారా॥ 71.

కం॥ పరదారా ధనములఁ గోరుట।
ధరనెన్నఁడు వలదుచుమ్ము ♦ దక్షిణ గతుఁడై।
సురలోకముఁ జెందును గడపట।
సిరులొప్పును జెందవలెని ♦ చిన్నికుమారా॥ 72.

కం॥ కలవారలనే పలుకుదురు।
కలవారును లేనివారు ♦ కలికాలమహో।
అల లేనివారి నెవ్వరు।
చెలఁగిన కృప నరయనెవుడు ♦ చిన్నికుమారా॥ 73.

కం॥ తనవారిఁ దానుఁ బ్రోచుట।
ఘనమని తలఁచెదరుగాని ♦ కాకము కన్నన్।
ఘనమేమి ధనముఁగలిగియు।
పనిపడిపరుఁ బ్రోవకున్నఁ బ్రౌఢకుమారా॥ 74.

కం॥ మాటలు నేర్చినవచ్చును।
ఘోటకములు గుంజరములు ♦ గోరకఁ దామై।

మాటలు నేరకయున్నను।
చేటొందును మేలులేదు ◆ చిన్నికుమారా॥ 75.

క॥ బీదల వృద్ధుల నాప్తుల।
సాదరముగఁ బ్రోచునట్టి ◆ సరసుండై ఘనుఁడై
ఖేదంబులేక యనిశము।
శ్రీదయితుఁ బాత్రుఁడగును ◆ చిన్నికుమారా॥ 76.

క॥ అద్దపుపటముల బొమ్మల।
నిద్దురగనునట్టి గదుల ◆ నేర్పునఁ దీర్చన్।
పెద్దయుమనములుపొంగును।
ముద్దగు హృదయంబు లెసఁగ ◆ ముద్దుకుమారా॥ 77.

క॥ గురువుల జననీజనకుల।
సరసులఁ దనచెలుల నాప్తు ◆ జనమాన్యులఁ దా।
నిరతముఁ గన్నుల జూడఁగఁ।
గరమొప్పిన పటములుంచు ◆ ఘనగుణకుమారా॥ 78.

క॥ తనరూపు పటములెందే।
కొనియుంచఁగవలయు జనుఁడు ◆ గోరికలొప్పన్।
దనవారి పటముఁ గొనుచును।
జనువునఁ దనపటము నొసఁగఁ ◆ జనునుకుమారా॥ 79.

క॥ కర్మమునఁ గలుగుఁ గష్టము।
గర్మమునఁ గలుగు సుఖము ◆ గర్మ లకొల్లల్।
ధర్మము విడువక యుండిన।
నిర్మలమతి నెఱుఁగవచ్చు ◆ నీతిగుమారా॥ 80.

పాపమునఁ బుట్టుజంతువు।
పాపమునన్ వృద్ధిఁ బొందుఁ ♦ బాపమునఁ జెడున్।
బాపమె యిహపర సుఖములఁ।
బ్రాపగుసంపదలఁ జెఱుచుఁ బ్రౌఢకుమారా॥ 81.

ఎన్నెన్ని జన్మలెత్తితొ।
మున్నెన్నో జన్మలింక ♦ నీమనుజులకున్।
ఇన్నిగ నెత్తఁగవలెనో।
సునెన్నో జన్మంబు చెప్పఁజూడఁగుమారా॥ 82.

[illegible]నుహేమను[illegible]ెందును।
[illegible]వృద్ధిం[illegible]నాఁగ ♦ చెప్పఁగ[illegible]।
[illegible]టనునాశ్యంబో।
[illegible]గంబానుల ♦ [illegible]కుమారా॥ 83.

[illegible] సుమ్ము [illegible]లోన్।
[illegible]ండగా దానిఁ బాపు ♦ నదియొక్కటియైనా।
[illegible]నదానినిబి[illegible]ను।
[illegible] సమ్ము [illegible]భయము ♦ లరాఁగుఁగుమారా॥ 84.

[illegible] సుతంబులు।
[illegible]ంపించి[illegible]డు ♦ భూరియశంబున్।
[illegible]నుంగాపుసవానిన్।
నిందింపక నుంటమిగుల ♦ నీతికుమారా॥ 85.

పెక్కుగు మతములు వెలసెను।
నిక్కముగా వానియందు ♦ నిజమతమేదో।

నొక్కినుడువ నొక్కరికిని।
జక్కగఁ జదివినను గాని ♦ జనదు కుమారా॥ 86.

॥ తనుచకఁ దెలియను జాలదు।
తనువాయిగ మతములందుఁ ♦ దగుగని దేవో।
మరి పెం మ్పు మతములందుల।
సరియఁగ వలెదద్విధంబు ♦ నాస్తిక కుమారా॥ 87.

॥ ముందేమతెనుబన నాడను।
బెం విరోతము పెద్దలెల్లఁ దెలిపిరి పెలికే।
సందియము విడచియుండే।
పాలించినామె గిసటె ♦ బుద్ధి కుమారా। 88.

। తనను విడు దానివిడుమటు।
తేఁ కొబ్బరియు మిసిగిడు ♦ ధనములు ...
ధనమేమిఁ శాశ్వతింబో।
తను శాశ్వతమనగు సగిడి గను కుమారా॥ 89.

గెబువా డీఁ నిష్ఠూ పాపు।
భయము చెంది నాప్రోప ♦ భవపాశముగా।
యజ్ఞ దానలకోర్కె।
ప్రజ బ్రోచెను పుణ్యమునఁ గభక్తిగ కుమారా॥ 90.

పూవుం దేవియవలెనే।
జీవంబున్నంతవరకు ♦ జిహ్వాగ్రమునే।
సేవించు దేవదేవుని।
గావించుమనెల పనులు ♦ కలివిగకుమారా॥ 91.

క॥ చవులెఱుఁగువాఁ డెసరనుఁడు।
చవులెఱుఁగఁగఁ సృష్టికర్త • సరసఁపుజిహ్వల్।
సమముగ నొసఁగెను జీవుల।
కవియే గద తగవులెన్న • హాసుకుమారా॥ 92.

క॥ చదివితి నేఁ జదివితి నని।
పదముల వేగఁ బఁగలిగి • పదరుట మేలా।
పదిమందినడచు విధమే।
పదిలముగన్ బరములొసఁగు • ప్రౌఢకుమారా॥ 93.

క॥ కావున నేఁ జెప్పితి నని।
భావింపక నీతిఁ గనుము • పరుల విధముగన్।
గావింప వలదు జపమతిఁ
కైవల్యముఁ బొందు వెరపుఁ • గనుము కుమారా। 94.

క॥ కలదా కైవల్యంబని।
తిలకింపఁగ నేల ధీర • దివ్యవిచారా।
కలిగిన యఘములఁ బారియవు।
కలుగదుపో యఘము లేదు • కడగుకుమారా॥ 95.

క॥ చదివిన చదువక యున్నను।
సదయుండై పరునికృపను • సంపదగలుగన్।
జదువేలఁ జదువవలెనని।
ముదమున విడనాడఁ దగదు • ముద్దుకుమారా॥ 96.

క॥ చదువుము శక్తిం గొలఁదిని।
జదువుల కంతంబు లేదు • చాలఁ జదివినన్।

మొదటనుఁ బోధలను దెలిసియుఁ।
బదపడి నీకొసఁగు ముక్తి ♦ ప్రాపకుమారా॥ 97.

క॥ ఏజనుఁడేయదిచదువఁగ।
రాజిల్లునసంగఁజెప్పుదురఘుపతికృపచే।
రాజులచదువేచదివిన।
భోజనములఁగాంతురిష్టపూర్తిగఁకుమారా॥ 98.

క॥ ఏమనిచెప్పుదునింకను।
కామితపురుషార్థనిత్య ♦ కర్తవ్యంబుల్।
భామకుఁ గలిగినఁగలుగును।
నీమంబుననెలఁతఁజదువ ♦ నేర్పుకుమారా. 99.

క॥ రాములుచదువును నేర్చిన।
సేమముగఁ గాంతులకెప్పుడు ♦ సిరులనుగల్గై।
నేమమునమెలఁగనేర్చును।
గోమలిమరిచదువకున్నఁ ♦ గొదవకుమారా॥ 100.

క॥ మానినివిద్యనుజెందఁగ।
మానుగచతురత్వమబ్బు ♦ మాంద్యముబాయున్।
జ్ఞానము వృద్ధిఁజెందును।
బూనికసద్వర్తనంబుఁబొందుఁగుమారా॥ 101

క॥ అన్నలయెడదయయుంచును।
విన్నపములమగనితోడ। ♦ వీలునఁదెలుపున్।
మన్ననఁగను మరిచదివిన।
ఖిన్నదుర్వృత్తిఁబాయుఁగాంతకుమారా॥ 102.

క॥ అక్కఱలఁ బ్రేమను జూచుమ।
చక్కనితన బంధుకోటి ♦ జీవనమునకై।
గ్రక్కున సాయము జేయుము।
చక్కఁగ చదువు వ్యసనసి ♦ చానగుమారా॥ 103.

క॥ అత్తలనాడుం బిత్తల।
బత్తిగ నిజసేవఁ జేయు ♦ ప్రాఁకని జనకా।
చిత్తము గని ప్రియ వచనము।
చిత్తముఁ బతియుంపు నెయుంచు ♦ చేసెఁగుమారా॥ 104.

క॥ అంగఁ జీవస్థలమ్ము వాయును।
సంగతిఁ గని మేలుఁగ నేర్పు ♦ సరిపోక్త్రంలతో ।
బొంగు మద్క్రీడల సలుపును।
మంగళమున గుణవిద్య నేర్వ ♦ మనుమగుమారా॥ 105.

క॥ బాలుర నాటలఁ బాటల।
దేలింపుము బుద్ధిఁ జెప్ప ♦ ధీమంతులఁగా।
గావింపుమ నాటిఁ జదివి।
సేవింపఁగ నేర్పు దేవుఁ ♦ జన్నిగుమారా॥ 106.

క॥ ఇంపుల నీతుల మూలముఁ।
బొందించి నరుడుగను ♦ భువి సద్వర్తనుఁగా।
కెంపున సంతును నికపుణాను।
పింపగు పరజనుల కెప్పుడు ♦ వినుము కుమారా॥ 107.

క॥ ధర దేశరాజకులమా।
గిరిశశియూ కృష్ణస్వామి ♦ గారబునుతుఁడా।

23

సర్వేశ్వరార్పణమస్తు।

[illegible] శ్రీరామ లిఖితము గ్రంథమునకు [illegible] 1౮.

శు భం భ వ తు ము.

సంపూర్ణము.

13463